

Een Jaar van Barmhartigheid

jaarverslag 2015-2016, Pastoraat Oude Wijken

pastoraal werker vanuit de r.-k. Kerk: Hein Steneker, 0.8 fte

inleiding

We zien het Pastoraat Oude Wijken als een vorm van pastoraal werk, dat zijn uitgangspunten vindt in de Heilige Schrift en de Sociale Leer van de Kerk.

In de kansarme wijken van Rotterdam-Oud Zuid, wil de r.-k.-kerk aanwezig zijn door daden van belangeloze liefde en medemenselijkheid te stellen en door mee te helpen aan het opbouwen van een beschaving van liefde en het versterken van verbondenheid tussen mensen met verschillende culturele en religieuze achtergronden die deze wijken bevolken. Dit jaarverslag 2015-2016 rapporteert wat in dit kader het afgelopen werkjaar 2015-2016 aan werk is verzet.

Het werkjaar viel nagenoeg samen met het door Paus Franciscus uitgeroepen Heilig Jaar van Barmhartigheid. 'Als Kerk van Christus worden we geroepen om te geloven in - en te leven vanuit Gods barmhartigheid (1) door zijn vergeving te ontvangen en te ondervinden, en (2) door de werken van barmhartigheid te beoefenen als concrete naastenliefde aan onze medemens,' aldus bisschop Van den Hende.

Het is van hieruit consequent dat het pastoraal werk van het POW een belangrijk uitgangspunt heeft in de menselijke persoon (Compendium van de Sociale Leer van de Kerk, nr. 105-159). De mens is het beeld van God (Gen. 1,27). Hem komt een waardigheid toe, die hij nooit kan verliezen. Dit is hecht verbonden met de roeping van de christenen en met het vieren van de sacramenten. De christen wordt gevoed door de sacramenten om de band met Christus te versterken en om te getuigen van Gods liefde in woord en daad. Vanuit dit uitgangspunt worden binnen de Sociale Leer van de Kerk vele maatschappelijke vraagstukken verder uitgewerkt, zoals: de waarde van het gezin, de arbeid, onderwijs, vrede, godsdienstvrijheid, politiek en economie, enz.

In het werk van het POW ervaar ik sterk dat barmhartigheid nooit vanzelfsprekend is, maar altijd bevochten moet worden op andere gevoelens van onmacht, jaloezie, woede en haat. Juist in deze wijken van Rotterdam zijn internationale spanningen rond terroristische aanslagen, vreemdelingenhaat, vluchtelingenproblematiek, een coupepoging in Turkije, etc. direct voelbaar bij de bewoners. Mensen voelen de angst en bedreiging als jongens vlak na de aanslagen in Parijs en Brussel zwaar vuurwerk laten ontploffen in de wijk. De Turkse gemeenschap raakt na de coupepoging in Turkije diep verdeeld tussen Erdogan- en Gülen-aanhangers en mensen durven hun mond niet meer open te doen.

Concrete werken van barmhartigheid en naastenliefde lijken vaak de enige weg om spanningen en negatieve gevoelens te doen kalmeren en weg te nemen. Daar waar mensen betrokken zijn

en blijven op elkaar en zorg blijven geven aan elkaar, zien we dat het vertrouwen in elkaar terugkomt. Door barmhartigheid te doen, in te oefenen, bouwen we een beschaving van Liefde op. Het POW draagt hieraan zijn steentje bij, door zowel geestelijke als lichamelijke werken van barmhartigheid te organiseren en uit te voeren.

Menswording is dus een belangrijke drijfveer voor het POW. Het POW probeert aan mensen in armoedesituaties kansen te geven om tot leven te komen: “Wat je de minste der mijne hebt gedaan, dat heb je aan Mij gedaan. (Mt. 25, 40)”.

De Sociale Leer van de Kerk leert ons de mens te zien als Imago Dei (beeld van God). Elk mens is uniek en heeft het recht en de plicht een volwaardig menselijk leven op te bouwen. Voor vele wijkbewoners van Rotterdam-oud Zuid is dat echter primair een levensgevecht: Hoelang heb ik nog een dak boven mijn hoofd, hoe geef ik mezelf (mijn kinderen) voldoende gezond eten, krijg ik ooit betaald werk, etc.

De Nederlandse overheid legt steeds meer de verantwoordelijkheid voor de oplossing van deze vragen bij het individu neer. Mensen hebben zelf de verantwoordelijkheid en de mondigheid om hun problemen op te lossen. De overheid organiseert alleen nog de bijstandsuitkering en diverse belastingtoeslagen als laatste minimale vangnet voor mensen om het hoofd boven water te houden. Mensen moeten zich dan wel houden aan alle verplichtingen die de overheid hieraan stelt. Dat is waarschijnlijk een goed systeem voor mensen die qua afkomst, scholing en ontwikkeling voldoende zijn toegerust, maar een ware ramp voor mensen die de Nederlandse taal niet of nauwelijks spreken, niet of slecht geschoold zijn, geen reële kans op betaald werk hebben. Het POW draagt zijn steentje bij dat mensen kunnen blijven participeren aan het maatschappelijk leven, door hen hulp te bieden, advies te geven, bij te staan om in hun primaire levensbehoeften te kunnen blijven voorzien.

Het jaarverslag 2015-2016 is geordend met behulp van de aandachtspunten uit de Sociale Leer van de Kerk, geformuleerd door bisschop Van den Hende in de geloofsboekjes over de Sociale Leer van de Kerk:

http://www.bisdomrotterdam.nl/algemeen/sacramenten_sociale_leer/Pages/sociale_leer.aspx

- God en de naaste
- Liefde
- Waardevolle arbeid
- Onderwijs voor de hele mens.

De laatste paragraaf gaat over publiciteit en overleg.

1. God en de naaste

Vieringen

Elke tweede zondagavond van de maand is er een gebedsviering geweest. Aan de hand van een thema wordt gezongen, gebeden, gelezen uit de Heilige Schrift. Aansluitend is er voor de deelnemers een eenvoudige maaltijd. Het afgelopen jaar was de deelname gering met een enkele keer een uitschieter naar meer dan 10 deelnemers. De leeftijdsopbouw van deze groep noopt tot evaluatie.

Bijbelkring

Tot en met december 2015 was de tweewekelijkse Bijbelkring met zeven vaste deelnemers. De deelnemers stelde vragen bij de tekst en betrokken de tekst op hun huidige leven. Door diverse redenen haakte echter in korte tijd drie mensen af. Op grond hiervan is besloten de Bijbelkring voorlopig op te schorten tot er weer voldoende belangstellenden zijn.

Kerstmis

Vlak voor Kerstmis is er elk jaar een maaltijd en viering voor de wijkbewoners. Hierbij zijn zo'n zestig mensen aanwezig. De maaltijd wordt afgewisseld met bezinnende momenten, zoals het Kerstverhaal, kerstliederen, etc.

Kleurrijk feest

Rond Pinksteren vieren we het kleurrijk feest. In de Geest van het Pinksterverhaal willen we eraan bijdragen dat mensen elkaar gaan verstaan, door elkaar kennis te laten maken met verschillende culturele en religieuze uitingen. Dit jaar was deze dag op de zaterdag na Pinksteren. Voor deze vieringen werd er samengewerkt met de H. Drie-eenheidparochie (R.K.) en de Vredeskerk (PKN). Er zijn ongeveer vijftig bezoekers geweest. Het overgrote deel had een christelijke achtergrond: naast R.K. en Protestants ook enkele Bulgaren, Ethiopiërs, Eritreeërs die tot Orthodoxe Kerk behoren.

Contact met R.K. parochies in Rotterdam-Zuid

De contacten met de R.-K. parochie H. Drie-Eenheid en de parochiefederatie Maria Magdalena lopen vooral via de mensen die betrokken zijn bij de diaconie.

Soberheidsmaaltijden Emmaüsgangers

In de Vastentijd organiseert de diaconale groepen van parochie de Emmaüsgangers en de PKN-gemeente 'de Groene tuin' elke week een soberheidsmaaltijd. Dit keer wilde ze in het bijzonder aandacht besteden aan het werk van het POW en de opbrengst geven aan een vrouwenproject van het POW. Daarom zijn mijn collega en ik beurtelings twee keer aanwezig geweest bij deze soberheidsmaaltijden om iets te vertellen over ons werk. De maaltijden leverde ca. € 600,00 op, die gebruikt zijn voor het kunnen opvoeren van het toneelstuk 'Niet meer zonder jou' (zie elders).

Diaconale groep

Ik ben lid van de diaconale groep van de H. Drie-Eenheid. Twee keer per jaar vergadert de groep en bereid dan diaconale acties voor. De parochieactiviteiten worden tevens afgestemd met de activiteiten die het POW organiseert. Waar mogelijk ondersteunen we elkaars acties, zoals bijvoorbeeld bij het 'Kleurrijk feest' met Pinksteren.

Diaconaal beraad

Twee keer per jaar komen de vertegenwoordigers van de vijf parochies van de federatie Maria Magdalena bij elkaar, om elkaar te informeren over elkaars diaconale activiteiten en waar dat nodig is de activiteiten op elkaar af te stemmen. Ik informeer tijdens dit overleg de aanwezigen ook over de activiteiten bij het POW.

2. Liefde

Individueel pastoraat en dienstverlening

Het POW is in ieder geval een plek waar mensen hun verhaal kwijt kunnen, geholpen kunnen worden met hun problemen, hun vreugde kunnen delen. Dagelijks lopen er meerdere mensen binnen die met iets zitten of iets met ons willen delen. Veelal heeft het te maken met de

armoedeproblematiek die hun leven beheerst. De Nederlandse/Rotterdamse regelgeving voor mensen die een bijstandsuitkering ontvangen, wordt elk jaar strenger en gecompliceerder. Het gevolg is dat mensen (deels) hun uitkering kwijtraken, omdat ze niet adequaat gereageerd hebben op oproepen van de gemeente Rotterdam. Nieuwe overheidsmaatregelen zijn veelal de oorzaak dat mensen binnen enkele maanden grote financiële schulden krijgen (€ 10.000, 00 is geen uitzondering), dreigen uit huis gezet te worden of afgesloten van gas, licht en water. In sommige gevallen gaan we mee naar instanties toe (sociale dienst, belastingdienst, schuldhulpverlening, deurwaarders, advocaten, etc.) om mensen bij te staan. Ook nutsbedrijven (energie, water, telefonie, etc.) worden veelvuldig door ons gebeld om bijvoorbeeld een betalingsregeling te treffen.

Daarnaast kloppen er mensen aan, die problemen hebben met hun paspoort of verblijfsvergunning en/of bijbehorende inburgeringsexamen, gezinshereniging, e.d. In dergelijke gevallen zijn wij degenen die hen doorverwijzen naar instanties die hen daarmee kunnen helpen.

De mensen die wij kennen, waarvan we weten dat ze ziek of slecht ter been zijn, worden geregeld thuis of in het ziekenhuis bezocht.

Gezins- en relatieproblematiek komen ook veelvuldig voor. Veel mensen die bij ons komen, zijn alleenstaande ouders, die vaak met een minimum aan inkomen en veel eigen zorgen, ook kinderen moeten groot brengen. De ex-partner geeft vaak niet thuis. Veelal komen ze bij ons voor advies of om hun verhaal kwijt te kunnen.

Vriendenkring

Elke twee weken komen op woensdagavond zo'n vijftientig oudere Nederlanders bij elkaar om samen te eten. Voor velen één van de weinige momenten dat ze bekende mensen ontmoeten en met elkaar kunnen praten. Het merendeel zijn vrouwen, die al jarenlang weduwe zijn.

Sinterklaas.

De woensdag voor 5 december vieren we met de oudere Nederlandse mensen het Sinterklaasfeest. Sinterklaas komt op bezoek en deelt surprises uit aan de aanwezigen.

Zomeruitjes

Voor de oudere bewoners in de wijk organiseren we voor een gering bedrag vier zomeruitjes. Dit jaar naar Leiden (Naturalis), Antwerpen (Kathedraal en MAS), Slot Loevestijn en Breskens. Er gaan tussen de 10 en 16 mensen mee.

Spreekuren

De Nederlandse samenleving is door zijn wet- en regelgeving zeer gecompliceerd. Zeker voor mensen die uit andere landen afkomstig zijn en slecht deels of helemaal geen Nederlands spreken. Veelvuldig komen mensen hierdoor in de problemen, financieel of qua verblijfsvergunning. Verschillende groeperingen willen daarom hun 'landgenoten' helpen een weg in de Nederlandse samenleving te vinden. Het POW biedt daarom onderdak en begeleiding aan organisaties die spreekuren voor hun 'landgenoten' willen opzetten. Zo zijn er spreekuren voor Marokkanen, Somaliërs, Ethiopiërs, Bulgaren en Roemenen. Het afgelopen jaar is er ook contact geweest met een Congolese en een Sierra Leone groep. Het is de bedoeling dat ook deze groepen bij het POW hun spreekuur beginnen, komend werkjaar.

3. Waardevolle arbeid

NL Doet

Elk jaar organiseert het Oranjefonds de actie NL-Doet. Hierbij worden non-profitorganisaties uitgenodigd om klussen aan te melden die in één of twee dagen gedaan kunnen worden door vrijwilligers van buitenaf. Het Oranjefonds stelt maximaal € 400,00 beschikbaar voor de kosten van de klussen.

Dit jaar had het POW ook twee klussen aangemeld via de website van NL Doet. En er werd op gereageerd door een werkgelegenheidsproject in Rotterdam-Zuid. Op 11 maart kwamen ze met 10 mensen om de beide klussen bij ons te doen. Niet alleen zijn de klussen gedaan, maar er is daarna ook een goede band ontstaan met de mensen van dit werkgelegenheidsproject. De maanden daarna zijn er nog een aantal vrijwilligers van hen komen helpen bij praktische klussen die gedaan moesten worden.

4. Onderwijs voor de hele mens

Nederlandse taal

Een deel van mijn tijd is afgelopen werkjaar gaan zitten in het opzetten van cursussen Nederlandse taal en cultuur.

Na een half jaar zonder resultaat intensief te hebben gezocht naar geschikte docenten, ben ik oktober 2015 zelf gestart met het geven van taallessen. Samen met twee stagiaires gaven we op woensdagmorgen twee uur les. Al gauw was de groep uitgegroeid tot 16 cursisten. De cursisten waren afkomstig uit Turkije, Marokko, Bulgarije, Roemenië, Somalië, Eritrea, Hongarije.

Via Stichting Kerken in Nederland (SKIN) ben ik alsnog in contact gekomen met twee vrijwilligers die vanaf begin 2016 het lesgeven van mij overgenomen hebben. Op woensdagmorgen en donderdagmiddag zijn vanaf februari 2016 twee lesgroepen gestart met deze docenten. Elke groep had 8-10 cursisten.

Daarnaast bleek dat het taalinstituut Alsare subsidie van de gemeente Rotterdam had gekregen om in 2015 nog een taal cursus voor Oost-Europeanen te geven. In overleg met mij is twee keer per week in de avonden in ons centrum in de maanden november en december taallessen gegeven aan een groep van 10 personen: met name Bulgaren en Roemenen.

Buurthuis 'het Vliegwiél' sloot begin 2016 haar deuren. Hierdoor had een taalgroep van 8 Marokkaanse vrouwen geen onderdak meer. In overleg met hen zijn ze vanaf februari 2016 in ons centrum begonnen om vier ochtenden per week verder te gaan met deze groep.

Tevens is er nog een oud-docente van een basisschool twee dagdelen per week beschikbaar om mensen individueel te begeleiden met Nederlandse taal.

Een paar keer per jaar wordt er in het gebied Feijenoord een overleg gehouden met organisaties die informele taallessen Nederlands organiseren. Ik ben drie keer bij zo'n overleg geweest. Daarnaast is er contact met Leo van Lanen s.j. die op Katendrecht Nederlandse taal aan asielzoekers geeft.

Computerlessen

Naast goed Nederlands kunnen verstaan en praten, is ook het gebruik van de computer en Internet een primaire levensnoodzaak geworden. Steeds meer contacten met de overheid en dienstverlenende organisaties kunnen enkel nog via de computer geregeld worden. Het aantal digibeten in de wijken van Rotterdam Zuid is echter nog steeds erg groot. Het afgelopen jaar is er met diverse personen contact geweest om bij het POW computerlessen te geven. Helaas

hebben deze contacten tot op heden niet tot daadwerkelijke computerlessen geleid. Een belangrijk manco is ook de verouderde laptops, waarop de lessen gegeven kunnen worden.

Toneelstuk: Niet meer zonder jou

Het POW heeft het aanbod gekregen om het toneelstuk 'Niet meer zonder jou' te laten opvoeren in de grote zaal van ons gebouw. Dit toneelstuk van regisseuse Adelheid Roozen gaat over de relatie tussen een moeder en een dochter in de Nederlandse samenleving. De moeder leeft vanuit een traditioneel islamitisch-mediterrane achtergrond en de dochter leeft volgens de waarde en normen van de moderne westerse samenleving. Dit geeft grote spanningen in hun relatie, maar door zich te verdiepen in elkaars zienswijze, groeien ze op een intense wijze weer naar elkaar toe.

Op 15 maart 2016 zijn er twee opvoeringen geweest van dit toneelstuk. Hierbij waren 2 x 80 mensen aanwezig. Na afloop werd het toneelstuk nabesproken. Het stuk riep veel herkenning op bij de toeschouwers.

Toneel lagere school

Schuin tegenover het POW-gebouw ligt de PC-Oranjeschool. In het verleden waren er goede relaties tussen deze school en het POW. De laatste jaren waren die echter verwaterd. Nu kwam echter het verzoek om het eindejaar- toneelstuk van groep 8 in onze zaal op te voeren. Hierdoor is weer een goed contact ontstaan met enkele docenten.

Stagiaires

Er hebben het afgelopen werkjaar drie stagiaires bij mij stage gelopen. Alle drie volgende de MBO opleiding Medewerker Maatschappelijke Zorg (MMZ). Twee van hen zijn m.n. ingeschakeld bij de individuele hulpverlening en het geven van Nederlandse taal. De derde is volledig ingeschakeld bij het Somalisch spreekuur, omdat hij van Somalische afkomst is.

De inspanningen om deze stagiaires te begeleiden vergen relatief veel tijd, terwijl vooral dit laatste jaar het rendement van hun inzet voor ons werk erg laag is.

Naast beroepsopleiding gerelateerde stages, komen er af en toe ook leerlingen van het Islamitische Avicenna-college (School ligt tegenover het POW-gebouw), een dagdeel met ons meelopen (snuffelstage). Hierdoor komen leerlingen met een islamitische achtergrond in aanraking met werk dat vanuit christelijke kerken wordt gedaan voor de wijk en wijkbewoners.

5. Publiciteit en overleg

POWeetjes

Het Maria Magdalena Magazine is een maandelijkse uitgave van de federatie Maria Magdalena, dat verspreid wordt over de parochies van de federatie. Om aandacht te vragen voor het werk van het POW schrijf ik elke maand een korte Column onder de noemer 'POWeetje'.

Publiciteit

Naast de maandelijkse column in het MMM, zijn er ook twee artikelen geschreven voor de website van het bisdom. Daarnaast zijn we bezig een nieuwe website op te bouwen voor POW-RZ, samen met een bestuurslid van het POW-RZ bestuur.

Leiding vanuit het bisdombureau

Het r.k. POW-werk wordt aangestuurd vanuit het bisdombureau. Er is een r.k. Stichting Pastoraat Oude Wijken. Drie keer per jaar is er een werkoverleg met het hoofd van de pastorale dienstverlening, mijn leidinggevende, Robert Jan Peeters. We bespreken de belangrijkste ontwikkelingen en toekomstplannen.

Pastorale beroepskrachten Rotterdam

Twee keer per jaar komen de pastorale beroepskrachten van federatie Maria Magdalena, Rotterdam rechter Maasoever en de Christoffelparochie bijeen voor onderling overleg en afstemming. Nadat deze beroepskrachten vorig jaar bij het POW waren uitgenodigd, ben ik ook bij dit overleg aanwezig en informeer de collega's over het POW.

Teamoverleg

In principe overleggen mijn protestantse collega en ik wekelijks op donderdagmiddag over onze werkzaamheden. We maken onderlinge afspraken en stemmen werkzaamheden op elkaar af. Per 2016 veranderde de financieringsbron van mijn protestantse collega. Zij is in dienst bij de protestantse gemeente Rotterdam Zuid (PGRZ), maar werd tot en met 2015 betaald door de landelijke PKN. Per 2016 zou de PGRZ haar traktement moeten betalen. De PGRZ bleek echter insolvent te zijn en is daarom een proces van losmaking begonnen. Momenteel zijn er acties bezig om toch nieuwe financieringsbronnen te vinden, om het werk van mijn collega te continueren.

POW-RZ bestuur

Ten behoeve van het werven van financiën van het werk van mijn protestantse collega is er twee jaar geleden het POW-RZ bestuur opgericht. Het bestuur vergadert vier keer per jaar. Het bestuur is tevens een klankbord voor het werk van ons beiden. Daarom ben ik ook aanwezig bij de vergaderingen van dit bestuur.

Contact met gemeente Rotterdam/ gebiedscommissie

Er zijn goede contacten met ambtenaren van de gemeente Rotterdam die coördinerende werkzaamheden doen voor het gebied Feijenoord of de wijk Bloemhof. Daarnaast zijn enkele leden van de gebiedscommissie (voorheen Deelraad) aanwezig op bijeenkomsten van het wijkpastoraat, zoals bij het toneelstuk 'Niet meer zonder jou' en het 'Kleurrijk-feest'. Daarnaast organiseert de gebiedscommissie soms hoorbijeenkomsten voor bewoners in ons gebouw. Een enkele keer ben ik daarbij aanwezig.

Tevens ben ik met een groep Somaliërs bij de gebiedscommissie op bezoek geweest. De groep wilde een eigen locatie voor Somaliërs, om elkaar te ontmoeten. De Gebiedscommissie gaf echter aan dat hiervoor geen subsidie wordt gegeven.

Intervisie

Mijn collega en ik hebben drie keer per jaar intervisie samen met twee andere PKN-kerkwerkers die in deze wijken actief zijn. Aan de hand van een ingebrachte casus bespreken we elkaars werk.

POW-werkers

In Rotterdam-West, -Noord en -Lombardijen zijn collega's die hetzelfde werk doen. Drie keer is er dit jaar een bijeenkomst geweest waarbij we elkaar informeren over onze activiteiten en werkzaamheden.